Uitvoeringsprogramma

VERBINDEND ERFGOED

ERFGOEDVISIE GEMEENTE MEIERIJSTAD 2020-2030

UITVOERINGSPROGRAMMA ERFGOEDVISIE MEIERIJSTAD

Inleiding

In januari 2021 is de Erfgoedvisie Meierijstad 2020-2030 “Verbindend Erfgoed” vastgesteld. De nieuwe erfgoedvisie is op interactieve wijze opgesteld. Het is een gezamenlijke – van onderop ingestoken – zoektocht geweest met belanghebbenden en betrokkenen uit Meierijstad. Een zoektocht naar kansen en inspiraties voor erfgoed, maar ook naar mentaliteit, participatie en werkwijzen om erfgoed voor de toekomst duurzaam te behouden. Met deze visie is het beschermen en benutten van de leefomgeving een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, bedrijven en burgers. Dit vraagt om samenwerking vanuit een gedeeld kader gebaseerd op de unieke kwaliteiten (karakter) van de gemeente. Erfgoed is een van deze belangrijke kwaliteiten.

Interactief proces

Het “eindproduct” van de erfgoedvisie bestaat uit een visie plus uitvoeringsprogramma. Om de visie van Meierijstad op erfgoed te vertalen naar de praktijk en om invulling en uitvoering te geven aan de doelstellingen en ambities, zijn aan de hand van zes beleidsspeerpunten actielijnen en projecten uitgewerkt in dit uitvoeringsprogramma. Evenals bij het opstellen van de visie zijn voor het opstellen van dit programma uitvoerig gesprekken gevoerd met interne -en externe stakeholders waaronder de verschillende heemkundekringen, Roois Cultureel Erfgoed, Platform Erfgoed Meierijstad, Cultuurkade en NOBB. Daarnaast zijn een breed scala aan interne beleidsvelden betrokken zoals Toerisme & Recreatie, Citymarketing, Kunst en Cultuur, Ruimeltijke ontwikkeling, Omgevingswet, VTH, Natuur en Landschap, Duurzaamheid, Klimaatadapatie en Water.

Gezamenlijke uitvoering

De uitvoering van de actielijnen en projecten zal integraal gebeuren in gezamenlijkheid met de interne -en externe partners. Sommige projecten op het uitvoeringsprogramma zijn al heel concreet, andere projecten en actielijnen bevinden zich nog in de ideeën -en verkenningsfase en zullen in gezamenlijkheid opgepakt en uitgewerkt worden. Hierbij is vooral gezocht naar koppelkansen en een integrale benadering waarbij erfgoed als belangrijke bouwsteen voor toekomstige ontwikkelingen kan fungeren. Ook de uitwerking en uitvoering van deze laatste categorie projecten zal in samenwerking met de externe partners opgepakt worden.

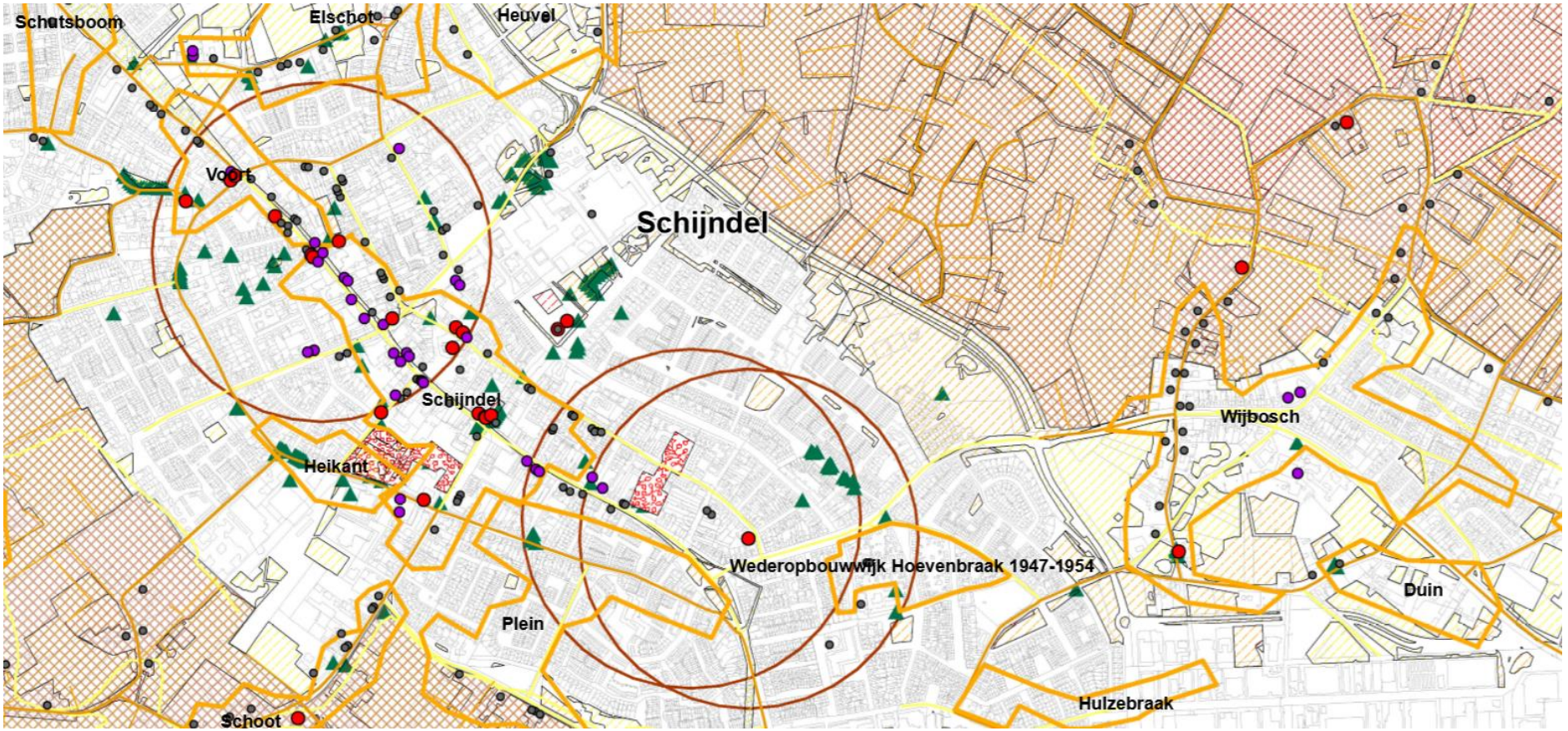
Dynamisch programma

Dit uitvoeringsprogramma is een momentopname en zal op den duur door de actualiteit en ontwikkelingen “ingehaald “ worden. Tegelijkertijd is een visie niet in beton gegoten en is het van belang om oog te blijven houden voor ontwikkelingen en veranderingen die van invloed zijn op de erfgoedvisie. Deze benodigde flexibiliteit willen we bereiken door het uitvoeringsprogramma voor 5 jaar vast te stellen en dit tweejaarlijks te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Zes beleidsspeerpunten

1. De basis op orde brengen en houden
2. Ontwikkelen: erfgoed en ruimte
3. Toegankelijk en beleefbaar maken van erfgoed
4. Inspiratie en richting bieden aan maatschappelijke opgaven
5. Kennisontwikkeling en kennisoverdracht
6. Samenwerken: erfgoed verankeren in de samenleving

1. De basis op orde brengen en houden

Doel	Wat doen we	Wie	Wanneer	Rol gemeente	Trekker
Het doel van gemoderniseerde monumentenzorg is te komen tot een verschuiving van een objectgerichte naar gebiedsgerichte benadering, van hindermacht achteraf naar focus vooraf en een verlaging van de administratieve lastendruk. We willen een actueel en modern erfgoedbeleid dat aansluit bij de hedendaagse ontwikkelingen en trends op het gebied van erfgoed en monumenten en dat ruimte biedt voor innovatie. Om dit te kunnen realiseren gaan we eerst het huidige beleid evalueren en op orde brengen en waar nodig het instrumentarium actualiseren, verbreden en vernieuwen.	- *Inventariseren van de erfgoedvoorraad en opstellen onderzoeksagenda* We zetten in op het inventariseren, waarderen en beschermen van die elementen die van cultuurhistorisch belang zijn. De informatie van de cultuurhistorische waardenkaart en archeologische verwachtings- en beleidskaart biedt de basis voor de verdere uitwerking. De meest waardevolle objecten en gebieden bieden we een passende planologische bescherming. Om effectief erfgoed te kunnen behouden en versterken is het van belang om goed inzicht te hebben in de aanwezige cultuurhistorisch waardevolle panden, objecten, structuren en landschappen. Veel is al geïnventariseerd en in beeld, maar op bepaalde onderdelen (Wederopbouw architectuur, structuren en landschappen) kan nog een slag gemaakt worden. De volgende stap in ons aanwijzings -en beschermingsbeleid is het opstellen van een onderzoeksagenda voor Meierijstad - *Ontwikkelen en actualiseren beschermingsinstrumentarium* o Actualisatie gemeentelijke monumentenlijst Meierijstad heeft een omvangrijk erfgoedbestand met maar liefst 125 rijksmonumenten, drie archeologische Rijksmonumenten, bijna 300 gemeentelijke monumenten, vier beschermde dorpsgezichten en ruim 850 beeldbepalende en cultuurhistorisch waardevolle objecten. Het doel is in kaart te brengen of de huidige monumentenlijst een representatief beeld geeft van de monumentale waarden binnen de gemeente Meierijstad. Van welke periode hebben we voldoende beschermd en waar zitten nog hiaten?	Erfgoed Erfgoed	2021-2022 2022-2026	Initiatief en uitvoering in samenwerking met partners (o.a. hkk-en) Initiatief en uitvoering in samenwerking met partners (o.a. hkk-en)	Gemeente Gemeente

	○ Actualisatie redengevende Monumentenbeschrijvingen Het inventariseren van de huidige redengevende beschrijvingen van de gemeentelijke monumenten en deze waar nodig aan passen aan de eisen van de huidige tijd. In de redengevende beschrijving staat een object specifiek omschreven ook staat hierin beschreven wat het object monumentaal maakt. Deze beschrijvingen vormen tevens de (juridische) grondslag voor de aanwijzing van een monument. In 2015-20217 heeft er in de voormalige gemeente Sint-Oedenrode een actualisatie plaatsgevonden, waarbij 25 beschrijvingen zijn geactualiseerd en 19 beschrijvingen van voornamelijk wederopbouw panden hebben plaatsgevonden.	Erfgoed	2022-2026	Initiatief en uitvoering in samenwerking met partners (o.a. hkk-en)	Gemeente
	○ Actualisatie en betere benutting van de erfgoedkaart (harmonisatie en inventarisatie) We stellen een archeologische beleidskaart en een cultuurhistorische waardenkaart op voor het gehele gemeentelijk grondgebied. De kaarten bieden inzicht in de cultuurhistorische waarden van Meierijstad, zowel ondergronds als bovengronds. Tevens geven de kaarten inspiratie en informatie over het erfgoed in de gemeente en vormen ze een bron van informatie ten behoeve van het afwegingskader bij ruimtelijke ontwikkelingen en om burgers en professionals te informeren over de identiteit en geschiedenis van de gemeente. De kaart speelt hierin een waardevolle rol en is zodoende een nuttig hulpmiddel voor planologen, stedenbouwkundigen, cultuurhistorici, projectontwikkelaars, (landschaps-) architecten, ontwerpbureaus en burgers. Daarnaast is de cultuurhistorische waardenkaart evenals de archeologische verwachtingskaart een beleidskaart die aangeeft hoe met cultuurhistorie om wordt gegaan bij ruimtelijke plannen. Gemeente Meierijstad is een pilot-gemeente voor het actualiseren van de archeologiekaart.	Erfgoed/ VTH/ natuur &landschap, stedenbouw	2020-2021	Initiatief en uitvoering in samenwerking met partners (o.a. hkk-en)	Gemeente
	○ Actualiseren en harmoniseren van monumentale bomenlijst in het kader van de Groene kaart van Meierijstad . Op de Groene Kaart zijn alle bomen en andere houtopstanden opgenomen waarvoor in de toekomst een omgevingsvergunning aangevraagd moet worden bij kap, aantasting of rooien. De Groene Kaart wordt opgesteld aan de hand van een aantal criteria uit	Natuur & landschap	2021	Initiatiefnemer en uitvoeringspartner	Gemeente

	het bomenbeleid van Meierijstad. De bijbehorende regelgeving wordt opgenomen in de Bomenverordening van Meierijstad en in de Wet natuurbescherming.				
	○ Opstellen nieuwe Erfgoedverordening (is uitgevoerd) In 2018 is een Erfgoedverordening voor Meierijstad vastgesteld waarmee het gebouwde en archeologische erfgoed wordt beschermd. Tevens is in de verordening de inschakeling van de monumentencommissie geregeld. Deze commissie adviseert ondermeer over omgevingsvergunningen voor wijzigingen van rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten.	Erfgoed	2018	Initiatief en uitvoering	Gemeente
	○ Aanpassen Erfgoedverordening en Monumentencommissie aan de Omgevingswet Per 1 januari 2022 dient de huidige Monumentencommissie op te gaan in de Omgevingscommissie. Ook de huidige erfgoedverordening zal onderdeel worden van de Omgevingsverordening.	Project-team Om-gevings-wet, VTH en Erf-goed	2021-2022	Initiatief en uitvoering in samenwer-king met partners (o.a. hkk-en)	Gemeente
	- *Continuering subsidieregeling voor onderhoud en inspectie abonnement door Monumentenwacht Noord-Brabant* Het in standhouden van gemeentelijk monumenten is noodzakelijk om de kwaliteit die we bereikt hebben naar tientallen jaren investeren vast te houden. Het financieel ondersteunen van eigenaren van gemeentelijke monumenten bij de instandhouding van hun pand wordt gecontinueerd met een subsidieregeling voor onderhoud. De werking en de effectiviteit van de subsidieregeling zullen worden geëvalueerd. Tevens willen we onderzoeken hoe de subsidieregeling gekoppeld kan worden aan de duurzaamheidsopgaven.	Erfgoed	2023	Initiatief, evalueren en uitvoe-ring	Gemeente
	- *Begeleiding en ondersteuning van restauraties* Restauratiebegeleiding, toezicht en ondersteuning handhaving en opstellen of (laten) uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek.	Erfgoed/ VTH	Doorlopend	Stimuleren en bevoegd gezag	Gemeente

	- *Versterken adviesrol aan eigenaren van monumenten* In de gemoderniseerde monumentenzorg staat de monumenteigenaar centraal. De overgrote meerderheid van de monumenteneigenaren is trots op zijn monument en is bereid tot het doen van extra moeite en het maken van extra kosten. De insteek van het nieuwe monumentenstelsel (Pijler 2: krachtiger en eenvoudiger regelgeving) is de monumenteneigenaren vertrouwen te schenken door minder te controleren bij subsidie- en vergunningsprocedures, meer vrijheden en keuzemogelijkheden te geven en optimaal te faciliteren, waardoor de overheid steeds minder een hindermacht wordt. Deze verandering van wantrouwen naar vertrouwen van de monumenteigenaren heeft gevolgen voor de organisatie van de gemeentelijke monumentenzorg. De nadruk zal steeds meer komen te liggen op het informeren, faciliteren en enthousiasmeren van de eigenaren. In plaats van dat de nadruk ligt op het aangeven wat de eigenaar niet mag doen aan zijn pand, komt de nadruk te liggen op het informeren en het adviseren van eigenaren over hoe zij de kwaliteit van hun pand op een zo hoog mogelijk niveau kunnen houden. Ook het onderwerp verduurzamen van monumenten zal nadrukkelijk in de advisering worden meegenomen	Erfgoed	2023-2024	Adviseren en stimule-ren	Gemeente
	- *Optimaliseren toezicht en handhaving* Voor een effectief beschermingsbeleid is ook een actief toezicht- en handhavingsbeleid noodzakelijk. Door in gesprek te gaan met eigenaren en hen goed voor te lichten over restauratie-mogelijkheden en subsidies proberen we handhavingstrajecten te voorkomen**.** De instandhoudingsbepalingen in de Erfgoedwet en de Erfgoedverordening bieden meer mogelijkheden om te handhaven op de instandhouding van monumenten. Samen met de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving zal een plan worden opgesteld om het handhavingsbeleid m.b.t. monumenten en erfgoed te verbeteren en optimaliseren.	Erfgoed/ VTH	2022	Initiatief, evalueren en uitvoe-ring	Gemeente
	- *Opstellen wegwijzer erfgoed voor ambtenaren* We stellen een wegwijzer op voor betrokkenen binnen het ambtelijk apparaat. De wegwijzer geeft informatie en wijst de weg over de omgang met erfgoed en monumenten, zoals wat vergunningplichtig is en wat vergunningvrij, wanneer wordt bouwhistorisch onderzoek geadviseerd, wanneer wordt de monumentencommissie ingeschakeld, etc.	Erfgoed/ Communi-catie	2022	Initiatief en uitvoering	Gemeente

	- *Instellen Commissie ruimtelijke kwaliteit* Belangrijk voor het in werking treden van de Omgevingswet is het instellen van een gemeentelijke adviescommissie, die tot taak heeft 'het adviseren over de aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een rijksmonument en activiteit met betrekking tot een monument'. Een brede Omgevingscommissie met daarin een ruime kennis, ten minste cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. Al naar gelang de lokale omstandigheden en de gewenste reikwijdte van de advisering kan er andere deskundigheid (bijvoorbeeld duurzaamheid en welstand) aan worden toegevoegd.	Erfgoed/ VTH/ Stedenbouw	2021	Initiatief en uitvoering in samenwerking met partners (o.a. hkk-en)	Gemeente
	- *Continueren en optimaliseren promoten van bouwhistorisch onderzoek bij verbouwingen en veranderingen van erfgoed*	Erfgoed/ VTH	Doorlopend	Initiatief en bevoegd gezag	Gemeente

2. Ontwikkelen: erfgoed en ruimte

Doel	Wat doen we	Wie	Wanneer	Rol gemeente	Trekker
Ruimtelijke opgaven veranderen onze leefomgeving en raken daarmee het erfgoed. De uitdaging is om bij deze veranderingen in onze leefomgeving de monumenten en historische landschappen te behouden. En om ons daarnaast door de kracht van deze ontwerpen uit het verleden te laten inspireren bij de vormgeving van onze toekomstige leefomgeving. We versterken de relatie tussen erfgoed, ruimte en leefomgeving in onze Omgevingsvisie. Bij ruimtelijke opgaven versterken we de relatie tussen de kwaliteit van het ontwerp en de cultuurhistorische waarden.	**a. Erfgoed en ruimtelijke opgaven** De laatste jaren is de focus binnen de erfgoedwereld verschoven van een objectgerichte benadering naar een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat om de ruimtelijke kwaliteit van de fysieke leefomgeving, waarbij erfgoed als vertrekpunt en dragende kracht kan worden ingezet. - *Opstellen kansen -en inspiratiekaart voor nieuwe ontwikkelingen waarbij cultuurhistorie als bouwsteen en inspiratiebron wordt gebruikt*. Om de potenties van het erfgoed voor de ruimtelijke ontwikkeling ten volle te benutten, gaan we voor een nader te bepalen deelgebied van Meierijstad een kansen -en inspiratiekaart opstellen waarop de kansen, bedreigingen en ontwikkelpotenties voor het erfgoed in beeld is gebracht. Deze kaart geeft een overzicht hoe het erfgoed in ruimtelijke zin, fysiek zichtbaar en beleefbaar gemaakt kan worden en kan als een bouwsteen en fundament dienen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Het project betreft in eerste een instantie pilot, wat in een later stadium voor andere gebieden of voor geheel Meierijstad opgepakt zou kunnen worden. - *Erfgoed als bouwsteen en inspiratie bij ruimtelijke gebiedsontwikkelingen* Bij ruimtelijke gebiedsontwikkelingen willen we de kansen en potenties van erfgoed benutten door ze in een vroegtijdig stadium als bouwsteen en inspiratie mee te nemen. De opgestelde kansen -en inspiratiekaart is hierbij een belangrijk vertrekpunt. - *Erfgoed incorporeren en verankeren in de Omgevingsvisie* Erfgoed wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen steeds meer als dragende kracht en vertrekpunt gezien. De gemeentelijke Omgevingsvisie speelt hierin een cruciale rol – het is hét document waarin de gemeente haar ambitie voor de hele leefomgeving kan verwoorden. Het is bij	Erfgoed, RO en Stedenbouw Erfgoed, RO en Stedenbouw Erfgoed/ Ro, stedenbouw en projectteam	2022 Doorlopend 2020-2026	Initiatiefnemer en uitvoerder Initiatiefnemer, uitvoerder, bevoegd gezag en samenwerkingspartner. Initiatiefnemer en uitvoerder	Gemeente Gemeente Gemeente

	uitstek het instrument om je als gemeente te profileren met het eigen karakter – om te komen tot het verhaal van de plek. Met daarbij ruimte voor de sociaal-culturele en economische geschiedenis, de fysieke eigenschappen en de natuurlijke ontwikkeling. Cultuurhistorie en erfgoed zijn onderscheidende kenmerken in dit verhaal van de plek. Het is dan ook van belang om het erfgoed van Meierijstad integraal op te laten gaan in de gemeentelijke Omgevingsvisie. De voorbereidingen tot het opstellen van de visie zijn begonnen. Landschap en cultuurhistorie zijn een van de belangrijkste vertrekpunten als het gaat om de benoeming van gebiedskwaliteiten. Dit biedt de kans om vroegtijdig aan te haken vanuit de Erfgoedvisie op de opstelling van de Omgevingsvisie.	Omge-vingswet			
	- *Omgeving van het monument beschermen volgens de Omgevingswet.* Onderzoeken hoe dit vorm te geven, samen met beleidsveld stedenbouw en landschap en de Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed.	Erfgoed/ RO, ste-denbouw en project-team Om-gevings-wet	2022-2023	Initiatief-nemer, uitvoerder en be-voegd ge-zag.	Gemeente
	- *Erfgoedwaarden borgen in het Omgevingsplan* In het omgevingsplan wordt vervolgens expliciet aangegeven voor welke ingrepen een omgevingsvergunning noodzakelijk is. Er worden planregels opgesteld die kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan. Ook wordt in het Omgevingsplan opgenomen hoe er met de omgeving van het monument wordt omgegaan. De cultuurhistorische waarden moeten met een bijpassend regime goed geborgd worden in het omgevingsplan.	Erfgoed/ Ro, ste-denbouw en project-team Om-gevings-wet	2024	Initiatief-nemer, uitvoerder en be-voegd ge-zag.	Gemeente
	b. Landschap Vanuit de erfgoedvisie streven we naar het betekenisvol behouden en inpassen van cultuurhistorisch waardevolle landschapselemen-ten gekoppeld aan ruimtelijke opgaven.				

	- *Landschapsontwikkelingsplan (LOG). Aansluiten bij de landschapsvisie* Het doen van onderzoek naar waardevolle landschapselementen.	Natuur en landschap en erf-goed	2022	Initiatief-nemer en uitvoerder	Gemeente
	- *Landschapsbiografie van de Aa* De afgelopen jaren zijn verschillende 'landschapsbiografieën' verschenen, zoals de Landschapsbiografie van De Dommel. Het is een betrekkelijk nieuwe, aansprekende en succesvolle manier om het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van het landschap van een bepaald gebied voor een breed publiek toegankelijk te maken. Een landschapsbiografie is interdisciplinair van opzet. In een landschapsbiografie wordt de kennis van de aardwetenschappen, archeologie, historische geografie, architectuurgeschiedenis en ecologie in samenhang met elkaar gepresenteerd. Ook andere kenmerkende aspecten van de streekcultuur en -identiteit kunnen in een landschapsbiografie worden opgenomen. Zo ontstaat een scherper inzicht in de wisselwerking tussen mens, natuur, water en landschap. In een landschapsbiografie is wetenschappelijk onderzoek vertaald in aansprekende kaarten, reconstructies, foto's en beelden die het verleden tot leven brengen.	Erfgoed, Natuur en landschap en externe stakeholders	2024	Initiatief-nemer, uitvoerder en samen-werkings-partner	Gemeente hkk-en en Platform natuur en landschap
	- *Landschapstriënnale Groene Woud* In 2021 is uitvoering gegeven aan het project Landschapstriënnale Groene Woud, waarbij Meierijstad betrokken was bij het landschapslaboratoria "Brabantse beken". De resultaten en ervaringen (o.a. casussen als watermolenlandschappen, klimaatadaptatie, Borgmolen en Eerdewoud) van dit project zullen meegenomen worden bij toekomstige projecten in Meierijstad.	Natuur en landschap	2021-2025	Samen-werkings-partner	Gemeente en part-ners
	- *Participeren in het regionale gebiedsprogramma Mozaiek Dommelvallei* Mozaïek Dommelvallei is regionale samenwerking met het Brabantse watersysteem als centrale verbinder voor een nieuw	Erfgoed	2021-2025	Samen-werkings-partner	Regionaal gebied-spro-gramma

	raamwerk, waarbij verbeterde watersystemen gekoppeld worden aan thema's als wonen, werken, ontspanning en gezondheid, erfgoed en biodiversiteit. - *Project Populierenlandschap* De populier is een belangrijk kenmerkend element van het cultuurhistorisch landschap van Meierijstad. We gaan onderzoeken hoe we de instandhouding van deze cultuurhistorisch waardevolle groenelementen kunnen stimuleren en kunnen bevorderen. Het "voorpootrecht" zal hierin worden meegenomen. **c. Herbestemming en transformatie** In de herbestemming van erfgoed en het vernieuwen van niet-functionerende locaties ligt een opgave om de leefomgeving vitaal en leefbaar te houden. Voor de duurzame instandhouding van gebouwd erfgoed is passende herbestemming van belang. Het verder verruimen van de herbestemmingsmogelijkheden moet bijdragen aan het duurzaam behouden van de historische bebouwing. Bij het vrijkomen van monumentaal erfgoed spant de gemeente zich in om te helpen bij het zoeken naar en het planologisch mogelijk maken van een passende herbestemming. De opgaven voor gemeente Meierijstad betreffen met name religieus erfgoed en agrarisch erfgoed. - *Opstellen visie religieus erfgoed* In de beleidsbrief *Erfgoed telt. De betekenis van erf goed voor de samenleving* heeft het kabinet speciale aandacht voor kerken. De voorgenomen sluiting van een kerk leidt vaak tot discussies tussen eigenaren, gelovigen, omwonenden en deskundigen, terwijl de staat van het gebouw verslechtert en de kosten voor instandhouding onnodig oplopen. De insteek van het Rijk is om op lokaal niveau een visie op de toekomst van kerkgebouwen te ontwikkelen met de verschillende belanghebbende en betrokken partijen (kerkgenootschappen, omwonenden, ontwikkelaars, deskundigen en overheden). Samen zouden oplossingen gezocht	Erfgoed en Natuur & Landschap Erfgoed ism sociaal domein, RO/ stedenbouw	2023 2021-2022	Initiatiefnemer, uitvoerder in samenwerkingspartner. Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner kerkeigenaren en andere stakholders	Gemeente en partners Gemeente en partners

	moeten worden bij de instandhouding, herbestemming en door-ontwikkeling van kerkgebouwen. Het kabinet ondersteunt de totstandkoming van integrale gemeentelijke kerkenvisies door een uitkering – via het gemeentefonds – beschikbaar te stellen. De kerkenvisie is vorm vrij; gemeenten mogen zelf de onderzoeksrichting voor de kerkenvisie bepalen alsook welke vorm het krijgt. Voor het opstellen van een kerkenvisie is van het rijk via de decentrale uitkering gemeentefonds € 50.000,- ontvangen.				
	- *Begeleiden en ondersteunen (tijdelijke) herbestemmingsopgaven* Strategie uitwerken, aanjagen projecten, contacten leggen, intermediair, opstellen of laten uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek en haalbaarheidsonderzoek, begeleiden restauraties, onderzoeken mogelijkheden externe financiering/ subsidies rijk en provincie.	Erfgoed, RO en stedenbouw en VTH	Doorlopend	Initiatiefnemer en uitvoerder	Gemeente
	- *Faciliteren van en intermediair tussen subsidiestromen en eigenaren* Ter ondersteuning van herontwikkelingsopgaven ondersteuning bieden bij het zoeken naar financiering voor instandhoudingsopgaven bij herontwikkelingsopgaven en actief op zoek naar partners voor deze financiering.	Erfgoed en subsidie adviseurs	Doorlopend	Uitvoerder en samenwerkingspartner.	Gemeente
	- *Adviseren en ondersteunen bij beleid gemeentelijk historisch vastgoed.* Adviseren en ondersteunen bij de instandhouding, beheer en transformatie van de monumentale objecten in gemeentelijke eigendom.	Erfgoed en vastgoed	Doorlopend	Uitvoerder en adviesrol	Gemeente
	- *Opstellen kaders voor boerderijsplitsing* De regeling die het mogelijk maakt om cultuurhistorisch waardevolle boerderijen te splitsen heeft de afgelopen jaren niet altijd tot de gewenste kwaliteit leidt. Daarom stellen we voor het splitsen	Erfgoed	Doorlopend	Uitvoerder en	Gemeente

	van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen juridische kaders op voor anterieure overeenkomsten en of het Omgevingsplan om zodoende het behoud van cultuurhistorische kwaliteit bij het splitsen te kunnen waarborgen dan wel te versterken.			bevoegd gezag	

3. Toegankelijk en beleefbaar maken van erfgoed

Doel	Wat doen we	Wie	Wanneer	Rol gemeente	Trekker
Door in de ruimtelijke omgeving en openbare ruimte het erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken en zo het karakter van Meierijstad te tonen, gaat een omgeving meer leven en krijgt diepgang. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van de gemeente voor inwoners, maar ook voor toeristen. Door de verhalen van een plek te vertellen voelen mensen (bewoners) zich verbonden en ontstaat samenhang en verbinding. Door de bewoners van de Meierijstad te betrekken bij het karakter van Meierijstad, zal herkenning en trots ontstaan.	- *Uitvoeren van een quickscan/ inventarisatie naar de kansen en potenties om het erfgoed zichtbaar beleefbaar te maken* Het potentieel van erfgoedbeleving in Meierijstad is groot. De quickscan/ inventarisatie zal meer inzicht in bieden in mogelijke verhalende en verbeeldingskansen van het erfgoed. Denk bijvoorbeeld aan het beleefbaar maken van industriële -en agrarische verleden van Meierijstad, onderdelen van het verhaal van de klomp zoals het cultuurhistorisch fenomeen van het voorpootrecht en Klompenmakerij Van Kaathoven. In dit verband kan ook gedacht worden cultuurhistorische thema's die aansluiten bij hedendaagse maatschappelijke opgaven als transitie landbouw en duurzaamheid, zoals het concept "productief Peppelland". Ook de historische figuren "koster Brock" en "Bernard van Dam" hebben veel potentie ikv dit project.	Erfgoed ism externe partners	2022	Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner (o.a. hkk-en)	Gemeente en externe stakeholders
	- *Het ontwikkelen van belevingsconcepten voor erfgoed.* In vervolg op de quickscan/ inventarisatie zou in samenspraak met T&R, citymarketing en de externe stakeholders kansrijke concepten ontwikkeld kunnen worden.	Erfgoed ism T&R, Citymarketing en externe partners	2022-2025	Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner	Gemeente en externe stakeholders
	- *Samenwerking met citymarketing intensiveren.* Het intensiveren van het 'vermarkten' van cultureel erfgoed. Het erfgoed van Meierijstad verhoogt de aantrekkingskracht van de gemeente wat bijdraagt aan een positief vestigingsklimaat voor mensen	Erfgoed, citymarketing	2021-2025	Uitvoering en samenwerking	Gemeente en externe

	en bedrijven. Het culturele erfgoed kan een sterkere bijdrage leveren aan de Citymarketing door de erfgoed sterker te profileren en te positioneren, met name op de thema's Food, Cultuur en Natuur. Samen verhaallijnen i.r.t. toeristisch – recreatief aanbod ontwikkelen. Hierbij kan gedacht kan worden aan de actielijn "Samen Tegen Voedselverspilling", waarbij het erfgoed / de historische context een bouwsteen en inspiratie zou kunnen vormen.				stakeholders
	- *Samenwerking met toerisme en recreatie intensiveren* Erfgoed is een belangrijke bouwsteen voor het toeristische-recreatieve beleid van Meierijstad. In verschillende projecten wordt de potentie en de kansen van erfgoed al benut. Zoals het project M100 en "Storylines". In het kader van dit laatste project worden de verhalen en historische thema's benut om gebouwen en plekken "tot leven te brengen" en meer diepgang te geven. De komende periode gaan we onderzoeken hoe de samenwerking in dit verband gecontinueerd en uitgebreid kan worden. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan: o Verder uitwerken historische verbindingen Het beter benutten van historische verbindingen (zoals het Duits lijntje en de blauwe aders Aa, Dommel en Zuid-Willemsvaart) tussen recreatieve clusters (vlagheide, Noordkade en Kienehoef) o Eenduidigheid verbeteren communicatie (informatiepanelen)	Erfgoed, Toerisme en recreatie	2021-2025	Samenwerkingspartner	Gemeente en externe stakeholders
	- *Project "200 jaar Zuid-Willemsvaart"* Participeren in het project "200 jaar Zuid-Willemsvaart".	Projectteam ism Erfgoed	2021-2022	Initiatiefnemer en samenwerkingspartner	Gemeente en externe stakeholders

	- *Uitwerken aanpak viering jubileumevenementen* Het vieren van een jubileum of kroonjaar van een historische gebeurtenis is een regelmatig terugkerend evenement, zoals “75 jaar bevrijding”, “200 jaar Zuid-Willemsvaart”. En in 2023 bestaat het Duitslijntje 150 jaar (1873-2023). Gezien de omvang van deze terugkerende evenementen zou een meer gestructureerde aanpak meerwaarde kunnen hebben. We stellen in samenspraak met de Heemkundekringen/ PEM een kalender/ overzicht op van kroonjaren welke de komende jaren gaan spelem, zodat we hier indien gewenst tijdig op kunnen anticiperen.	T&R, citymarketing en evenementen i.s.m. Erfgoed	2022	Initiatiefnemer en samenwerkingspartner	Gemeente en externe stakeholders
	- *Verdwenen of niet zichtbaar erfgoed zichtbaar maken. Dit geldt met name voor archeologie.* In samenspraak met de betrokken erfgoedorganisaties onderzoeken hoe de bestaande activiteiten op dit terrein kunnen worden uitgebouwd of verbreed.	Erfgoed	2021-2025	Initiatiefnemer uitvoerder, bevoegd gezag en samenwerkingspartner	Erfgoedorganisaties en gemeente
	- *Beleefbaar maken Duits lijntje* Het Duits Lijntje vormt een van de gebiedsopgaven voor het programma Groen Blauw van AgriFood Capital. De ambitie van de regio is om duurzame verbindingen te realiseren tussen natuur en landschap, stad en platteland en economische maatschappelijke activiteiten om zo de groenblauwe structuren en identiteit van de regio te versterken. O.a. landschappelijke inpassing snelfietspad. Kunst & cultuur kan bijdragen aan het beleefbaarder maken van infra en erfgoed, geeft extra exposure aan erfgoed en zorgt voor een verbinding tussen beide sectoren. Zoals bijvoorbeeld het kunstwerk van Florentijn Hofman wat het snelfietspad een extra boost en dimensie geeft.	Gebiedsontwikkeling, Openbare ruimte, Verkeer, T&R en Erfgoed.	2021-2025	Samenwerkingspartner	Gemeente en externe stakeholders

	Door de fysieke objecten en programma bij elkaar te brengen worden een bredere doelgroep betrokken. - *Erfgoed in de openbare ruimte* De inrichting van de openbare ruimte is essentieel voor de instandhouding en versterking van de beleving van de kernen. Bij de plannen voor de herinrichting van de openbare ruimte (ook door kunst in de openbare ruimte) en verkeerscirculatie vergroten we de beleefbaarheid van Meierijstad door inspiratie te zoeken in het erfgoed. We verkennen welke (her)inrichtingsprojecten en 'kunstprojecten' er op stapel staan en brengen daar cultuurhistorische kennis in om de projecten een kwaliteitsimpuls te geven. Concrete koppelkansen en verbinding zouden gemaakt kunnen worden vanuit Van Gogh NP, bijvoorbeeld met de lokale verhalen van Pieter Josselin de Jong (Sint-Oedenrode) en Paulus Rink (Veghel).	Erfgoed en Openbare ruimte	2021-2025	Initiatiefnemer en uitvoerder	Gemeente

4. Inspiratie en richting bieden aan maatschappelijke opgaven

Doel	Wat doen we	Wie	Wanneer	Rol gemeente	Trekker
Ons land en onze samenleving zijn constant aan verandering onderhevig. Veranderen is de enige constante. Veranderingen die ook gevolgen hebben voor hoe we naar ons erfgoed kijken en hoe we ermee omgaan. Nederland staat aan de vooravond van een aantal grote maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie, manier van wonen, transitie van de landbouw, relatie stad en platteland. Allemaal opgaven waar erfgoed een betekenisvolle en inspirerende rol kan spelen. Voor een nadere uitwerking van het speerpunt 'Maatschappelijke opgaven' formuleren we de volgende aandachtspunten voor Meierijstad; klimaatadaptatie, energietransitie, en transitie in de landbouw. 	- *Monumenten en duurzaamheid* Monumenten zijn gebouwen die bewezen hebben dat ze duurzaam zijn. Ze gaan in technische zin lang mee en doen dat ook als vertegenwoordigers van ons cultureel erfgoed, maar monumenten zijn niet energiezuinig naar de huidige maatstaven. Dit vraagt om maatwerk bij het zoeken naar duurzaamheidsoplossingen voor monumenten. - *Het opstellen van kaders voor energietransitie bij monumenten en binnen waardevolle landschappen.* ▪ Het opstellen van kaders voor het toepassen van energiebesparende maatregelen bij monumenten (en cultuurhistorisch waardevolle panden). Daarnaast zetten we in op het promoten, stimuleren en kennis overdragen met betrekking tot duurzame Monumentenzorg (DuMo). ▪ In 2020 is het "Afwegingskader zonneparken Meierijstad" opgesteld. In 2022 zal naar aanleiding van de 1e tranche van projecten het afwegingskader geëvalueerd worden. In deze evaluatie zal de bouwsteen erfgoed ook meegenomen worden. ▪ In 2022 zal het "Afwegingskader windenergie Meierijstad" opgesteld worden waarbij erfgoed als afwegingscriteria zal worden meegenomen.	Erfgoed ism duurzaamheid Erfgoed ism duurzaamheid Erfgoed ism duurzaamheid	2022 2022 2022	Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner Samenwerkingspartner Samenwerkingspartner	Gemeente Gemeente Gemeente

	- *Onderzoeken hoe eigenaren (financieel) ondersteund kunnen worden bij het verduurzamen van hun pand.* We willen onderzoeken hoe we een financiële vertaling kunnen maken om eigenaren te ondersteunen bij het verkrijgen van inzicht in de juiste ingrepen om hun monument te verduurzamen	Erfgoed ism duurzaamheid	2021-2022	Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner	Gemeente
	- *Inspiratie en bouwsteen voor oplossingen energielandschappen* In het kader van de Landschapstriënnale 2021 worden zogenaamde Landschapslaboratoria uitgewerkt. In het Landschapslaboratorium "Onze energie, ons landschap" wordt gekeken naar hoe de productie van duurzame energie ingepast kan worden in het landschap, waarbij gekeken wordt naar hoe deze nieuwe vormen van energieopwekking gecombineerd kunnen worden met functies als voedselproductie en natuurontwikkeling. Tevens kan cultuurhistorie inspiratie bieden voor oplossingen en uitwerkingen.	RO en Erfgoed	2021-2025	Samenwerkingspartner	Externe stakeholders ism gemeente
	- *Klimaatadaptatie* Bij opgaven rond waterberging ikv klimaatadaptatie zouden historische watersystemen gebruikt kunnen worden als bouwstenen en inspiratie. o Bouwsteen historische beekdalen Onderzoeken in hoeverre de historische beekdalen een rol zou kunnen spelen bij waterbergingsopgaven.	Erfgoed en duurzaamheid	2021-2025	Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner	Gemeente ism externe stakeholders
	- *Erfgoed als bouwsteen en richtinggever bij opgaven transitie landbouw* Bij gebiedsontwikkelingen in het kader van de transitielandbouw willen we cultuurhistorische verkenningen niet alleen als een verplichting meenemen, maar ook als inspiratie laten dienen voor de kwaliteit van nieuwe uitkomsten. Door cultuurhistorisch onderzoek te verrichten zijn we beter in staat om de specifieke waarde van erfgoed te bepalen en	Erfgoed en transitie landbouw	2021-2025	Initiatiefnemer, uitvoerder en samenwerkingspartner	Gemeente ism externe stakeholders

	mee te laten wegen in en onderdeel te laten zijn van gebiedsontwikke-lingen en bestemmingsplannen				

5. Kennisontwikkeling en kennisoverdracht

Doel	Wat doen we	Wie	Wanneer	Rol gemeente	Trekker
Kennisontwikkeling en overdracht is een wezenlijk onderdeel van erfgoed, en van groot belang voor het draagvlak en de betrokkenheid en zorgen voor een grotere beleving van erfgoed. Meierijstad wil haar materiële en immateriële erfgoed nog beter inzetten om het verhaal over de historische ontwikkeling van de streek uit te kunnen dragen en daarmee de gemeente beter op de kaart te zetten. Door de verhalen van een plek te vertellen voelen mensen (bewoners) zich verbonden en ontstaat samenhang en verbinding. Door de bewoners van Meierijstad te betrekken bij het karakter van Meierijstad, zal herkenning en trots ontstaan. 	- *Bijwonen van inhoudelijke kennisbijeenkomsten* Expertise is essentieel om cultuurhistorie en erfgoed te blijven verankeren binnen projecten en beleid. Kennis bijhouden en vergroten is noodzakelijk om het werk goed te blijven uitvoeren. Het vak erfgoed is namelijk continu in beweging. Dit geldt alleen voor de medewerker erfgoed/ erfgoedambtenaar voor de andere medewerkers/ ambtenaren welke hieraan een bijdrage kunnen leveren zoals bijvoorbeeld de medewerkers ruimtelijke ordening, vergunningen, toezicht en handhaving.	Erfgoed	Doorlopend	Deelnemer	Gemeente
	- *Kennisprogramma Erfgoed Meierijstad* Om erfgoed als kennisbron in te zetten, en er op voort te borduren, is het belangrijk om het erfgoed goed in kaart te brengen. Om te voorkomen dat erfgoed ongekend verloren gaat, simpelweg omdat de kennis ontbrak dat het aanwezig was, geeft dit zogenaamde Kennisprogramma weer hoe de cultuurhistorische kennis verzameld en gewaardeerd wordt. In dit verband kunnen genoemd worden “Rooilogie” en “Skinlogie”.	Kunst-en cultuur, erfgoed en Cultuurkade	2022-2025	Initiatiefnemer en samenwerkingspartner	Erfgoedorganisatiesism gemeente
	○ **Inzetten op ondersteuning van het ontsluiten en borgen van de lokale kennis** Heemkundekringen zijn belangrijk voor het verzamelen en ontsluiten van lokale cultuurhistorische kennis. Vanuit die invalshoek wordt vanuit de gemeentelijke organisatie voor velerlei projecten een beroep op hen gedaan. Een mogelijk toekomstig knelpunt is de vergrijzing waardoor de capaciteit bij de hkk-en onder druk komt te staan. Gezien de ambities voor het	Erfgoed	2022	Initiatiefnemer en samenwerkingspartner	Erfgoedorganisatiesism gemeente

	zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed zal er onderzocht moeten worden hoe er in de toekomst samen opgetrokken kan worden. ○ **Verbeteren ontsluiten erfgoed** Inzetten op een betere ontsluiting van erfgoed. Digitale informatie is een belangrijk aspect van de verbindende kracht van erfgoed. Er zijn veel nieuwe ontwikkelingen gaande die erfgoed beter toegankelijk maken voor een groter publiek. Denk aan Virtual Reality; ○ **Project "geschiedenis in verhalen"** Voor bijvoorbeeld het thema "Market Garden" zou een geschiedenis in verhalen kunnen worden opgesteld door interviews met personen (burgers en militairen) die de gebeurtenis nog aan den lijve hebben ondervonden. Dit sluit aan bij het al lopende project 'Vertel mij wat!' van bibliotheek NOBB Meierijstad i.s.m. Stadsarchief Oss en Erfgoed Brabant. Dit project vergroot de samenwerking met de historische verenigingen en erfgoedgemeenschappen - *Project erfgoedwijsheid* 'Erfgoedwijsheid'. Een term parallel aan 'mediawijsheid', om leerlingen/mensen bewust te maken dat waardering van erfgoed niet automatisch gebeurt en vaak wordt bepaald door dominante groepen in de samenleving. Leerlingen die erfgoedwijs zijn, weten dat zij zèlf een mening kunnen vormen over de betekenis die sporen uit het verleden voor hen hebben, en dat zij het gesprek daarover met anderen kunnen	Erfgoed, kunst en cultuur, toerisme en recreatie heemkundekringen en NOBB Erfgoed, kunst en cultuur, toerisme en recreatie heemkundekringen en NOBB Cultuurkade ism Erfgoed Brabant.	2022-2023 2023-2024 2022	Samenwerkingspartner Samenwerkingspartner Samenwerkingspartner	Gemeente ism heemkundekringen en NOBB Gemeente ism externe partners Cultuurkade

	aangaan, liefst op basis van gewogen kennis. Ze begrijpen dat niet iedereen er hetzelfde van vindt en bij voelt. En dat het interessant kan zijn om uit te zoeken wie en wat bepaalt of bijvoorbeeld een voorwerp in een museum komt. - *Cursus Meierijstadkunde voor ambtenaren* De gemeente heeft aan het Platform Erfgoed Meierijstad (PEM) gevraagd een cursus Meierijstadkunde voor ambtenaren en bestuurders te organiseren. Stichting Rooiologie heeft samen met de heemkundekringen en de Erfgoed Brabant Academie de cursus die in het teken staat van erfgoed en identiteit opgezet en hier in 2018 en 2019 uitvoering aan gegeven.	PEM ism gemeente	Doorlopend	Samenwerkingspartner	PEM ism gemeente

6. Verbinden: erfgoed verankeren in de samenleving

Doel	Wat doen we	Wie	Wanneer	Rol gemeente	Trekker
In de huidige maatschappelijke ontwikkelingen zien we een verschuiving van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, waarin de rol van de overheden verandert van “zorgen voor” naar ”zorgen dat”. Ook rondom erfgoed betekent dat een andere verhouding tussen burgers, overheden en andere organisaties. De rol van vrijwilligers wordt steeds groter. De laatste jaren is meer en meer het besef doorgedrongen dat erfgoed van ons allemaal is. Erfgoed kan er niet eigenhandig voor zorgen dat de ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en vrijetijdseconomie in de omgeving opbloeit, daar heb je mensen voor nodig. Dit zijn de zogenaamde erfgoedgemeenschappen. In een tijd waarin overheden zich steeds meer terugtrekken zijn deze gemeenschappen belangrijker dan ooit.	- *Intensievere samenwerking en partnerschap aangaan met bestaande en nieuwe partners* De samenwerking met erfgoedorganisaties is cruciaal om het verhaal van de Meierijstad levendig, beleefbaar en zichtbaar te maken en te behouden voor volgende generaties. De gemeente streeft naar het bevorderen van dergelijke samenwerkingen en de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het erfgoed. Ook met de partijen in het erfgoedveld buiten de gemeente willen wij een partnerschap aangaan, kennis delen, kennis behouden en inzetten.. Door samenwerking bundelen wij krachten. Dit vraagt om een proactieve houding. Ook met het oog op de vergrijzing van enkele verenigingen is het veiligstellen van kennis een belangrijk uitgangspunt. o Uitbouwen relatie met PEM (o.a. kennisuitwisseling en kennis veilig stellen) Binnen de gemeente Meierijstad is een groot aantal historische verenigingen actief. De meeste stichtingen en verenigingen zijn vrijwilligersorganisaties. Zij verzamelen gegevens, beheren collecties, verzorgen publicaties, organiseren lezingen en rondleidingen en treden – gevraagd en ongevraagd - op als belangenbehartigers voor het erfgoed. De heemkundekringen en Roois Cultureel erfgoed hebben zich verenigd (met behoud van eigen identiteit) in het Platform Erfgoed Meierijstad. Regelmatig vindt tussen de gemeente en het Platform overleg plaats. Deze	Erfgoed Erfgoed	2021-2025 2021-2025	Samenwerkingspartner Samenwerkingspartner	Gemeente ism erfgoedorganisaties PEM ism gemeente

	momenten van afstemming, overleg en samenwerking willen we continueren.				
	○ Samenwerking met buurgemeenten Onderzoeken of er bij gemeente overstijgende gebiedsopgave waarin erfgoed een belangrijke pijler is kansen en mogelijkheden zijn voor samenwerking. In dit verband kunnen o.a. het Aa-dal en Duitslijntje genoemd worden.	Erfgoed e.a.	2021-2025	Samenwerkingspartner	Gemeente ism buurgemeenten
	○ Samenwerking versterken met de regionale partners. O.a. Groene Woud en Van Gogh Nationaal park.	Erfgoed e.a.	2021-2025	Samenwerkingspartner	Gemeente
	- *Projecten ondersteunen van erfgoedinstellingen die een bijdrage leveren aan het uitdragen van het verhaal*. De Noord Oost Brabantse Bibliotheken (NOBB) bibliotheek hebben hun eigen programma op het terrein van Erfgoed en Vrijetijd. Onderzoeken hoe op het terrein van “kennis en beleving” nauwer samengewerkt kan worden.	Erfgoed en kunst-en cultuur	2021-2025	Samenwerkingspartner	NOBB ism gemeente
	- *Erfgoedpluim* Samen met het Platform Erfgoed Meierijstad roepen we een zogenaamde ‘Erfgoedpluim’ in het leven om bijzondere en onderscheidende erfgoedprojecten in de schijnwerper te plaatsen en hiermede de initiatiefnemers te waarderen voor hun inspanningen. Dit kan zowel gaan over restauratie en herbestemming als over bijvoorbeeld een educatieproject.	Erfgoed	2022-2025	Samenwerkingspartner	PEM ism gemeente

	- *Deelnemen aan Nationale Archeologiedagen*	Erfgoed	2021-2025	Samenwerkingspartner	Gemeente ism Heemkundekringen
	- *Doorontwikkelen organisatie Open Monumentendag.* We willen de organisatie van de Open Monumentendag doorontwikkelen waarbij we willen inzetten op “openstelling monumenten en programmering”. Naast de openstelling fungeren de monumenten als podium voor kunst (beeldende kunst, muziek, dans en poëzie).	Erfgoed en kunst-en cultuur	2021-2025	Samenwerkingspartner	Gemeente